

ДР. ИВО КРБЕК

(1890—1966)

Рођен у Загребу 23 августа 1890. На Правном факултету у Загребу дипломирао уочи I светског рата и промовисан за доктора правних наука 1919.

За време студија провео извесно време на факултетима у Бечу, Берлину и Паризу где је од најеминентнијих представника тадашње правне науке употпунио своја упознавања са основима теорије права уопште а посебно теорије управног права. Тај његов систематски и упорни рад за време студија на широком сазнавању тековина и токова упоредне научне правне мисли допринео је да се у току своје научне делатности још од првих својих објављених стручних и научних радова истакао као један од зачетника новог и модерног прилажења обради југословенског управног права.

Запажен својим радом још док је био на правним пословима као интендантски официр а после управни службеник, изабран је и постављен за доцента Правног факултета у Загребу 6 августа 1928 за предмет управна наука и управно право. Већ 30 маја 1929 изабран је за ванредног а 8 новембра 1930 за редовног професора.

Поред своје наставничке и научне делатности био је и истакнути друштвени радник а једно време начелник града Загреба (1. VIII. 1932 — 1. IX. 1934) и подбан Хрватске (10. IX. 1939 — 15. II 1941). За време усташког режима удаљен са Универзитета 12. V. 1941 и извесно време у затвору и конфиниран. Од лета 1944 одлази у партизани да би од тада живо сарађивао у изградњи новог правног поретка а од Ослобођења сарађивао како у Министарству за Конституанту тако и у многобројним комисијама за израду Нацрта Устава и других закона. Био члан Правног савета СИБ и члан многих других југословенских и страних научних и стручних организација. Као истакнути правни теоретичар био редован члан Југословенске академије знаности и умјетности, члан Председништва и секретар одјела за друштвене науке исте Академије и дописни члан Српске академије наука и уметности и Словеначке академије наука.

Смрт је 17 јануара 1966 прекинула његов рад на довршавању монографије *Суверенитет* чија су прва два дела објављена 1964 и 1965 у издању Југославенске академије знаности и умјетности.

Објављени радови академика и професора др. Иве Крбека су многобројни. Највећи број његових расправа је из области управног права али има низ монографских расправа у којима расправља посебна питања теорије државе и права. Обимност његовог научног дела и богатство студиозно обрађених теоретских правних проблема искључују да се у сажетом некрولوгу прикаже анализа свих његових многобројних радова. Ова анализа мора бити задатак и дело његових ученика и млађег нараштаја југословенских правника док ће се овде само указати на извесне одлике његовог научног дела.

Могло би се рећи да у основи његова теоретска излагања припадају аустријској нормативној школи. Међутим, ни пре рата када је више био под утицајем ове школе, с обзиром на његово познавање позитивног права, управне и управносудске праксе као и немачке и француске правне науке, он се истиче не као потпуни следбеник аустријске нормативне школе већ се као самосталан научни дух супротставља појединим ставовима нормативне школе тамо где то сматра целисходним. Једна од основних његових одлика јесте у томе да његова излагања углавном никад нису била догматска. Колико му је било могуће примењивао је историјскоправни и упоредноправни метод. Његово познавање упоредног права омогућавало му је да поред излагања свог гледишта о појединим правним институтима супротставља своја гледишта са другим гледиштима из упоредног права или даје упоредноправни приказ појединих правних института. Док је пре рата више обраћао пажњу аустријској, немачкој и француској правној науци после ослобођења посебно проширује своје интересовање за руску и англосаксонску правну литературу као и за резултате правне науке у осталим социјалистичким земљама.

У свим његовим монографијама као и у његовом *Управном праву* изразито се истичу све ове његове одлике. Од посебног значаја за развој предратног југословенског управног права је његово прво издање *Управног права* (књ. I 1929; књ. II 1932). Иако недовршено јер није обрађено у целини, ово дело је први систем југословенског управног права који не представља дескриптивно излагање управних института позитивног права већ поред организације и делатности управе даје и одговарајућа теоретска разматрања у светлу историјскоправног и упоредноправног излагања и тиме нашој управноправној литератури упоредо са проф. Михаилом Илићем и проф. Ђорђе Тасићем удара темеље савременог излагања управног права на висини врхунских достигнућа европске науке управног права.

Не само у свом *Управном праву* већ и у свим својим делима академик и професор Крбек тежи подвргавању управе праву. То се одражава посебно већ и у његовој монографији *Странка у управном поступку* (1928) у којој обрађује појам субјективног права налазећи у овом појму основ за организацију заштите грађана од свемоћи управе. То ће слично бити у његовој опсежној и изванредној монографији *Дискрециона оцјена* (1937) у којој ће у целини обрадити овај појам. Залажући се доследно за подвргава-

ње управе праву, иако из практичних разлога сматра немогућим потпуно одбацивање дискреционе оцене, одлучно брани гледиште да би дискрециона овлашћења управе требало свести на што мању меру.

У духу свог упорног залагања за поштовање начела законитости, једна од његових омиљених мисли још од пре рата а коју ће и после ослобођења истицати, јесте побијање гледишта да постоји битна супротност између судства и управе. Гледиште извесних правних теоретичара по коме суд примењује закон а управа по слободној оцени врши своју делатност с разлогом је побијао и сматрао га извором за тобожњим научним правдањем најразличитијих политичких намера. Бранећи упорно подвргавање управе праву припадао је не само напреднијој и модернијој науци управног права у упоредном праву већ је овај његов став био и његово интимно лично уверење које је тим искреније и упорније бранио у свим својим радовима. Одроз тог његовог става биће и његова монографија *Одговорност државе за штету* (1954), *Управно право ФНРЈ* (I—III, 1955, 1957, 1958), *Управни акт* (1951), *Уставно судовање* (1960), *Право југославенске јавне управе* (I—III, 1960, 1961, 1962) и многобројне друге његове монографије и коментари.

Ширином обухватања проблема, исцрпним рашчлањавањем и изванредним смислом за нијансирање појмова као и одговарајућим историјско-правним излагањем и упоредноправним приказивањем, његови објављени радови остају најбоља дела правне књижевности југословенског управног права. Својим животним делом као педагог и научник, академик и професор др. Иво Крбек остаје врхунски представник југословенске научне правне мисли свог времена.

Д. Ђ. Денковић